

je tato funkce s dostatek vyjádřena, připínají se na nedostatek pojistné příhody účinky, které jsou sice aplikací oné vedoucí myšlenky jednotnosti skutkové podstaty normy smluvní, nikoliv však rozvedením předpisů §§ 878, 1447 obč. zák.; jejich značná příbuznost je dána jen tím, že obojí jsou provedením téže společné zásady vyšší.

K pojmu nouze podle §§ 1135 - 1138 vlád. návrhu občanského zákoníka.

Vládní návrh obč. zákoníka normuje případy nouze (dosud §§ 1306a a 1307 ozo. ve znění III. dílí novely) v §§ 1135—1138 způsobem podstatně se lišícím od platného práva. V § 1135 se stanoví, že tehdy, když byla škoda způsobena beztrestným úkonem v nouzi, může soudce buď od povinnosti k náhradě škody upustiti neb škodu přiměřeně rozdělití hledě ke skutečnostem zde vypočteným kryjícím se přibližně s případy § 1306a. V § 1136 se pak stanoví, že po uvážení těchže okolností může soudce škodu přiměřeně rozdělití, byla-li způsobena trestným úkonem v nouzi. § 1137 je výjimkou z obou předcházejících paragrafů v tom smyslu, že povinnost k náhradě škody nevznikne, kdyby cizí statek vzal zkázu i bez jednání v nouzi. Konečně § 1138 ukládá odpovědnost za škodu způsobenou v nouzi osobě třetí, která svou vinou uvedla škůdce do nouze.

Bylo-li řečeno hned s počátku, že tato legislativní úprava se liší od dosavadního stavu, mělo tím býti upozorněno na distinkci: trestný a bez-trestný úkon v nouzi a tím i na odkaz k trestnímu právu v těchto pojmech obsažený. Dosud totiž rozsah i obsah pojmu nouze byl dán jedině předpisy ozo. a proto se lišil a od stejného pojmu precisovaného právem trestním. Vládní návrh obč. zákoníka se však od tohoto způsobu legislativní úpravy odchyluje a jako důvod této odchylky prohlašuje dův. zpráva snahu, aby úprava otázek pojících se k problému nouze v obč. i trest. zákoně byla zcela souběžná, a aby ustanovení o právních následcích nouze v oblasti civilního i trestního práva byla v náležitém souladu. Znaky pojmu nouze se v osnově nevypočítávají z toho důvodu, aby ustanovení § 1135 ns. mohla obstáti i vedle dosavadního i unifikovaného trestního zákona. Nutno tedy onen pojem »napojiti« (dův. zpráva) obsahem práva trestního a to má býti ono novum proti dosavadnímu stavu. Obsah pojmu nouze ve sm. obč. práva bude tedy konformním s tímžé pojmem ve sm. trestního práva, neboť bude dán jeho ustanoveními a změnami v trest. právu bude měněno právo občanské, třebaže se na litéře občanského zákoníka nic nezmění. Poněvadž struktura pojmu nouze doznala proti dosavadnímu stavu tak velké změny, chceme se pokusit konfrontovati ustanovení §§ 1135—1138 vládního návrhu s příslušnými předpisy trestního práva.

Podle shodného návrhu teorie i praxe jest stav nouze 'normován v § 2 g) trestního zákona jako okolnost vylučující sice trestnost, nikoli však protiprávnost činu. Nouzí ve sm. práva trestního pak rozumíme ten případ, kdy působením jiné okolností než protiprávným útokem jiné osoby se pachatel ocitne v takovém stavu, že k záchraně ohroženého vlastního zájmu obětuje cizí zájem méně významný, nebo za splněním významnější povinnosti poruší povinnost méně významnou. Byla-li tedy jednáním pachatelovým konkretisována podmiňující skutková podstata nějakého trestného činu, avšak stalo-li se tak za takového stavu, ježž jsme označili stavem nouze, nenastane povinností spěti s podmíněnou skutko-

vou podstatou — pachatel tedy bude beztrestný. Můžeme to brachylogicky — avšak poněkud nepřesně — vyjádřit také tak, že stav nouze odnímá deliktům v něm spáchaným kvalitu trestnosti.

Aplikujeme-li tyto poznatky na náš případ, shledáme, že je sice možný pojem beztrestného úkonu v nouzi (§ 1135), neboť každý čin v nouzi je beztrestný, avšak jak vyložití pojem trestného úkonu v nouzi (§ 1136)? Chceme-li věřití důvodové zprávě, že pojem nouze nutno vykládati ve sm. trestního práva, pak nutně dospějeme k mínění, že trestný úkon v nouzi je *contradictio in adiecto*, neboť buď jde o nouzi a pak je takové jednání beztrestné anebo je trestné, ale pak nebylo podniknuto v tom stavu, jež trestní právo nazývá stavem nouze. Namítne-li se, že §em 1136 měly být zachyceny případy, kdy meze nouze byly překročeny, pak nutno poznamenati, že právě v pojmu »překročení mezi nouze« jsou obsaženy případy, kdy už o nouzi nejde a nemohl by tedy § 1136 mluvit o úkonu v nouzi.

Chceme-li tedy zachrániti smysl § 1136 nutno konstruovati pojem nouze samostatně — šíře než právo trestní a to tak, aby tím byly zachyceny jednak případy nouze ve sm. práva trestního, jednak případy další, které sice už nejsou nouzí s hlediska kriminálního, ale zasluhují, aby je civilní soudce respektoval a škodu mohl po případě přiměřeně rozdělití. Není vyloučeno, že pojem nouze takto precísovany bude v podstatě shodný s dosavadním, daným §§ 1306a a 1307 ozo. a to přes opačné mínění důvodové zprávy.

K. Srna.

Krok k volnému obchodu?

Naše republika uzavřela novou obchodní smlouvu se Spojenými státy. Více, než tři měsíce trvalo vyjednávání s naším druhým největším odběratelem, který koupil v r. 1937 za více, než miliardu Kč československých výrobků. Na takovém zákazníkovi nám muselo hodně záležet a to zejména proto, že zboží, na němž má zájem, jsou převážnou většinou kvalitní výrobky, v nichž vyvážíme především svou dovednost a práci. Má tudíž vývoz do Spojených států nemalý význam pro naši zaměstnanost. V nové obchodní smlouvě jsou snížena cla na celou řadu předmětů a pokud je dovoz vázán na kontingenty, jsou zvýšeny, což je v době neopadající ochranné politiky skutečnost bezpochyby příjemná. Důležité je, že nová obchodní smlouva obsahuje doložku o nejvyšších výhodách, která zajišťuje oběma smluvníkům všechny obchodně politické výhody, která by snad jeden, nebo druhý budoucně poskytl jinému státu. Jedinou výjimkou z doložky o nejvyšších výhodách je středoevropská klauzule, kterou se Spojené státy, přihlížeje k zvláštním hospodářským potřebám Střední Evropy, vzdávají nároků na vyšší celní výhody, poskytnuté ve středoevropské oblasti. Tento ústupek však není nový, neboť byl již obsažen i v obchodní smlouvě uzavřené mezi Spojenými státy a naší republikou takřka přesně před třemi lety.

Význam nové obchodní smlouvy však nespočívá jen v ceně, kterou má pro nás. Zdůrazňuje, se zejména, že je úvodem k obchodní smlouvě daleko důležitější a sice, mezi Spojenými státy a Anglií, která má znamenat rozhodující obrat od politiky izolace k nové éře volného světového obchodu. Anglie a Spojené státy zaujímají první dvě místa v pořadí států, které mají největší podíl na světovém obchodě, takže nelze pochybovati o vlivu, který by měla změna jejich stanoviska na celou světovou obchodní politiku. Je třeba připomenout, že to byla právě Anglie a U. S. A., které zasadily světovému obchodu nejtěžší ránu. Časový primát mají Spojené státy, kde republikánské vlády již dlouho prováděly více méně vy-